

ingediend op **1383** (2021-2022) – Nr. 1
28 juli 2022 (2021-2022)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Manuela Van Werde en Karin Brouwers

over de verdeling van de werkingssubsidies
op basis van het Kunstendecreet

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;

Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sootmans;

Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;

Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;

Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneeckhout;

Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Krekels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;

Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;

Maike De Rudder, Tinne Rombouts;

Els Ampe, Bart Tommelein;

Björn Rzoska, Tine Van den Brande;

Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

INHOUD

I.	Toelichting	4
II.	Bespreking	8
1.	Beschouwingen uit de commissie	8
1.1.	Stephanie D'Hose.....	8
1.2.	Orry Van de Wauwer	9
1.3.	Marius Meremans.....	11
1.4.	Katia Segers.....	12
1.5.	Filip Brusselmans	13
1.6.	Karin Brouwers	14
1.7.	Elisabeth Meuleman	14
2.	Antwoordenronde	15
2.1.	Minister-president Jan Jambon.....	15
2.2.	Aanvullende vragen en antwoorden.....	18
	Gebruikte afkortingen	20
	Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op donderdag 30 juni 2020 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een gedachtewisseling over de verdeling van de werkingssubsidies op basis van het Kunstendecreet.

I. Toelichting

Minister-president *Jan Jambon* situeert het onderwerp: het gaat om de subsidiebeslissing van de Vlaamse Regering op 24 juni 2022, op zijn eigen voorstel als minister van Cultuur, over middelen voor de kunstensector vanaf 2023. Het was een belangrijke en ambitieuze beslissing, die vanuit een grote zorg voor het kunstenlandschap garant moet staan voor een toekomstige duurzame ondersteuning van het Vlaamse kunstenveld. De beslissing, die in uitvoering zal gaan vanaf 2023, moet de opstap vormen naar nog meer excellentie op een zeer cruciaal domein van de Vlaamse Gemeenschap. Het motto 'Vlaanderen, verbeelding werkt' of de Engelse variant 'Flanders, State of the arts' wordt erdoor in de praktijk omgezet.

De opdracht was niet eenvoudig en betekende erg veel werk voor alle betrokken partijen:

- de vele experts en secretarissen van de beoordelingscommissies en de Landshapscommissie, die een intense periode van advisering hebben gekend;
- de aanvragers, die ten laatste op 1 december 2021 een stevig gefundeerd inhoudelijk en zakelijk doortastend dossier hebben moeten indienen;
- de kabinetsmedewerkers van de minister-president en de ambtenaren van de cultuuradministratie, die het omvangrijke beslissingsdossier vakkundig en met veel toewijding hebben voorbereid voor de Vlaamse Regering.

De minister dankt alle betrokkenen voor de geleverde inzet.

Het was evenmin een makkelijke oefening voor de Vlaamse Regering om de beslissing te nemen in budgettair uitdagende tijden. Vanaf 2023 zal de kunstensector jaarlijks voor – om heel precies te zijn – 178.463.154 euro aan werkingssubsidies ontvangen. De regering realiseerde daarmee een budgettaire inspanning van ruim 16 procent extra middelen.

Dit geld zal gaan naar de structurele werking van 225 kunstenuorganisaties, de bekende zeven Vlaamse kunstinstellingen, en vier organisaties met specifieke kerntaken.

Het totale bedrag aan werkingssubsidies voor de kunstenuorganisaties bedraagt 110.481.124,05 euro. De kunstinstellingen krijgen afgerond 64,5 miljoen euro, de organisaties met specifieke kerntaken ruim 3,5 miljoen euro. De getallen per organisatie zijn in de bijlage bij dit commissieverslag te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

De grote lijnen van het verhaal kan men nalezen op de website van de administratie. Zelf wil de minister-president in zijn toelichting stilstaan bij enkele belangrijke elementen die zeer typerend waren voor de gelopen procedure en hun oorsprong vinden in het nieuwe Kunstendecreet:

- de kunstenuorganisaties en de landschapszorg;
- de kunstenuorganisaties met twee beleidsperiodes;
- de kunstinstellingen;
- de organisaties met specifieke kerntaken;
- het welvaartsvast maken van de subsidiebedragen.

Wat het eerste betreft, kunstenuorganisaties en landschapszorg, dienden op 1 december 2021 in totaal 282 kunstenuorganisaties een ontvankelijke subsidieaanvraag in bij de administratie. De aanvragers bepaalden in hun aanvraag zelf

welke beoordelingscommissie met specifieke expertise zich de daaropvolgende maanden over hun dossier zou buigen. In totaal gingen veertien beoordelingscommissies ermee aan de slag. Voor drie expertisegebieden of subdisciplines was het aantal aanvraagdossiers te omvangrijk: klassieke muziek, theater en multidisciplinaire kunsten. Het adviseringsproces werd daarom verdeeld over telkens twee commissies per expertisegebied, de zogenaamde parallelcommissies. Elke commissie werd bijgestaan door een secretaris van de administratie. Vanaf de start van het adviseringswerk stond landschapszorg centraal.

Voor het eerst werkten de commissies met een vooraf bepaald budget. De minister verdeelde per commissie de budgetten op basis van een voorstel dat zijn administratie heeft uitgewerkt, rekening houdend met de decretale parameters en vertrekkend van het budget uit de begrotingsopmaak 2022, inclusief de DAC-middelen. De opdracht van de commissies zou men kunnen samenvatten als volgt: "Hoe zorg ik er als beoordelingscommissie voor dat, met de voorliggende dossiers als uitgangspunt, binnen de perken van een vooraf bepaald budget, op basis van de criteria uit de regelgeving een zo passend mogelijke keuze wordt gemaakt om het kunstenlandschap uit te bouwen."

Elke beoordelingscommissie moest dit werk verrichten binnen de contouren van het eigen expertisegebied of – anders gezegd – binnen de contouren van de eigen discipline of subdiscipline. Nieuw in het Kunstendecreet was dat elke aanvrager gehoord werd door de beoordelingscommissie in de zogenaamde hearing. Eind maart ontvingen de organisaties dan hun voorlopig advies. Op basis van dit advies kon elke organisatie die dat wilde, binnen de veertien dagen een repliek op het voorlopige advies indienen. Die repliek had de bedoeling de feitelijke onjuistheden uit het advies aan te geven en te weerleggen.

Al dat werk leidde begin mei tot een definitief advies, met drie mogelijkheden:

- positief advies, binnen budget;
- positief advies, buiten budget;
- negatief advies.

Elke beoordelingscommissie stelde bovendien een landschapsnota op. Bij de parallelcommissies werd dat een gezamenlijke nota per subdiscipline. Alle landschapsnota's en de uiteindelijke beslissing zijn op 24 juni 2022 ter beschikking gesteld op de website van het departement: <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/kunsten/subsidies/werkingssubsidies#landschapsnota>.

Vervolgens werden de dossiers met een advies 'positief, buiten budget' voorgelegd aan de Landschapscommissie. De Landschapscommissie kreeg, net zoals elke beoordelingscommissie, vooraf een budget toegewezen, in casu 5 procent van het totaalbudget, zoals bepaald in het Kunstendecreet. Maar de focus van de Landschapscommissie was niet één bepaalde subdiscipline. De Landschapscommissie moest een bijkomend advies uitbrengen met het oog op het hele kunstenlandschap. Als hulp kregen de leden van de Landschapscommissie vooraf alle landschapsnota's van de verschillende commissies. Kunstenpunt leverde, ter voorbereiding van het werk van de Landschapscommissie, in samenspraak met VI.BE en VAI, de nota 'Landschap in zicht'.

Het advies van de Landschapscommissie bestond erin bijkomend zestien organisaties mee te nemen. Ook de Landschapscommissie zelf heeft een nota opgesteld om de functies, rollen, subdisciplines en aandachtspunten uit de visienota die onvoldoende aan bod komen, te duiden.

Begin juni ontving de minister-president van zijn administratie een ontwerp van beslissing binnen het vooropgestelde budget. Hij heeft dat voorstel met grote aandacht bestudeerd en beslist om het als vertrekpunt te nemen en zo het geleverde

werk van alle beoordelingscommissies en de Landschapscommissie te honoreren. Tegelijk wilde hij met het gehele Vlaamse kunstenlandschap in het vizier, en op basis van de aandachtspunten uit de strategische Visienota Kunsten van 30 maart 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 258/1) en van de landschapsnota's van de beoordelingscommissies en de Landschapscommissie, in totaal 26 bijkomende organisaties meenemen voor subsidiëring vanaf 2023.

Concreet is hij vertrokken van de verschillende adviezen van de beoordelingscommissies en de Landschapscommissie, inclusief hun budgetvoorstel. Daarnaast heeft Jan Jambon enkele eigen accenten gelegd. Zo bracht hij enkele beperkte budgettaire correcties aan op de groep die finaal een 'positief, binnen budget'-oordeel kreeg. Concreet werd het subsidiebedrag voor Collegium Vocale, Stan en Alamire opgetrokken naar 80 procent van het subsidiebedrag in de BO2022.

Bovendien voegde de minister-president zeventien organisaties toe die van de beoordelingscommissies een advies 'positief, maar buiten budget' hadden gekregen en niet waren meegenomen door de Landschapscommissie. Door die beslissing kon hij alle positieve dossiers honoreren. Het betreft Anima Eterna, De Roovers, Driewerf Hoera, Fieldworks, Hiatus, Kunst/Werk, MUS-E Belgium, Outline, Oxalys, SPIN, Theaterwerkplaats Rataplan, Tristero, Eastman, Kaaithheater, Kunstencentrum nona, Musica Impulscentrum, en Speeltheater/Kopergietery.

Daarnaast heeft de minister van Cultuur enkele belangrijke correcties in het landschap aangebracht, die de nadruk leggen op respect voor traditie, gemeenschapsvorming en de Vlaamse uitstraling in het buitenland. Zo is hij de commissies niet gevolgd om minder geld toe te kennen aan de opera en de grote symfonische orkesten. De kroonjuwelen van Vlaanderen moeten blijven schitteren.

Ook heeft de minister negen organisaties meegenomen ondanks een negatief advies van de beoordelingscommissie, gezien zijn oordeel dat ze door hun belang voor het kunstenlandschap wel degelijk ondersteuning verdienen. Het subsidiebedrag voor die organisaties bedraagt 80 procent van het initiële subsidiebedrag in de BO2022 voor organisaties die momenteel een werkingssubsidie krijgen, en 70 procent van het gevraagde bedrag voor de organisaties die geen werkingssubsidie hebben in de beleidsperiode 2017-2022.

Op die manier heeft minister-president Jambon Toneelhuis en Z33 de mogelijkheid gegeven om hun werk voort te zetten. Als die organisaties zouden zijn verdwenen, zouden er in het Vlaamse theaterlandschap en in Limburg gaten zijn gevallen. Daarom koos hij ervoor hun toch middelen toe te kennen.

Ook aan Needcompany heeft de minister middelen toegekend, omdat het werk maakt van de in zijn ogen essentiële internationalisering van de Vlaamse kunsten. Ook daarin heeft hij het advies van de commissie gevolgd.

Daarnaast heeft hij ervoor gekozen om aandacht te besteden aan het Vlaamse klassieke muzikale erfgoed. De Vlaamse componisten uit de achttiende en negentiende eeuw zijn onbekend, maar door Terra Nova Collective toch subsidies toe te kennen, hoopt de minister tot zijn recht te laten komen dat deze Vlaamse componisten niet hoeven onder te doen voor hun tijdgenoten uit het buitenland.

In diezelfde filosofie heeft hij ook middelen toegekend aan het hedendaagsklassiekemuziekensemble Ictus en het innovatieve klassiekemuziekensemble Casco Phil. Dat de klassieke muziek geen dode kunst is, maken die twee organisaties duidelijk.

Ten slotte heeft de minister-president ook Muziekclub 't Ey ondersteund, omdat ze een van de zeldzame folkclubs in Vlaanderen is. Folkmuziek is bij uitstek een kunst

waarbij onze oude maar ook moderne volkse tradities internationaal aansluiting vinden bij de eigen tradities van andere volkeren.

In het belang van een rijk Vlaams cultuurlandschap was het noodzakelijk om de vermelde bijsturingen te doen, besluit de minister-president.

De beslissing van de Vlaamse Regering betekent dat er vanaf 2025 een werkings-subsidie zal zijn voor 225 kunstenuorganisaties. Daarvan krijgen er 42 voor het eerst een structurele subsidie binnen het Kunstendecreet. Daardoor wordt ruimte gecreëerd voor een aanzienlijke nieuwe instroom van organisaties in het Vlaamse kunstenveld.

In totaal krijgen 57 organisaties een negatieve eindbeslissing. Daarvan ontvangen 13 organisaties een structurele subsidie in de huidige beleidsperiode.

Nieuw in het Kunstendecreet was de mogelijkheid om een subsidieaanvraag in te dienen voor twee beleidsperiodes. In totaal hebben 22 organisaties een dergelijke aanvraag ingediend. Uiteindelijk heeft de Vlaamse Regering beslist om aan zestien organisaties een subsidie voor twee beleidsperiodes toe te kennen.

Daarmee heeft de minister-president het advies van de Landschapscommissie, op twee organisaties na, gevolgd. Ook voor de organisaties De Bijloke en Musica werd beslist om een subsidie te garanderen voor twee beleidsperiodes. Voor De Bijloke nam de regering die beslissing omdat de minister van Cultuur ook de klassieke muziek een stevigere beleidsmatige verankering in het kunstenveld wil toekennen voor meerdere beleidsperiodes. Voor Musica prevaleerde voor hem het argument van een evenwichtige regionale spreiding. Hij vindt het dus belangrijk dat elke provincie minstens één instelling van dat kaliber heeft.

In de volgende maanden zullen met de vermelde organisaties beheersovereenkomsten worden onderhandeld en afgesloten. Het betreft: de kunstencentra BUDA, De Studio-Villanella, STUK en nona; jeugdtheater BRONKS; CAMPO; hetpaleis; Kaaitheater; KAAP; KVS; Musica Impulscentrum; Muziekcentrum De Bijloke; NTGent; Rosas; Speeltheater-Kopergietery; en WIELS Centrum Voor Hedendaagse Kunst.

Een uitgebreide beoordelingscommissie, met naast een voorzitter nog vijftien leden met een brede expertise, heeft de aanvraagdossiers van de zeven kunstinstellingen beoordeeld. Ook die commissie bracht een advies uit binnen het toegewezen budget. Op basis van de kwaliteit van de aanvragen adviseerde de commissie voor Antwerp Symphony Orchestra, Brussels Philharmonic en Opera Ballet Vlaanderen een beperkte verlaging van het huidige subsidiebedrag.

Hoewel hij de kritische opmerkingen in de adviezen over deze drie organisaties terecht vindt, heeft de minister-president om welbepaalde redenen hun subsidies niet verlaagd. De drie organisaties zorgen voor een permanente en correcte tewerkstelling van honderden professionele musici en zangers. Die waardevolle werkkaders wil de regering blijven garanderen. Ze zetten bovendien sterk in op de aandacht voor jongeren en jonge musici. Dat doen ze ten eerste met hun educatieve werking. Ten tweede bieden hun jeugdorkesten sinds enkele jaren jonge musici de kans om op een intensieve manier met het professionele orkestveld kennis te maken. De drie organisaties hebben ten slotte in de afgelopen periode ook een positieve artistieke evolutie doorgemaakt, zoals ook is aangegeven door de beoordelingscommissie.

Omwille van bovengenoemde argumenten is het belangrijk dat de werkingen van de drie organisaties zich verder kunnen ontplooien en heeft de regering, in afwijking van het advies van de beoordelingscommissie, een werkingssubsidie toegekend in de lijn van het huidige subsidiebedrag. Wel zullen de kritische opmerkingen van de

commissie worden meegenomen in de besprekingen in het kader van de beheersovereenkomsten met de kunstinstellingen.

De Vlaamse Regering besliste om integraal de adviezen te volgen van de beoordelingscommissie voor de organisaties met specifieke kerntaken, in casu Kunstenpunt, Kunst in Huis, VAI en VI.BE. Ook met hen zullen beheersovereenkomsten worden afgesloten.

Tot slot gaat de spreker in op de welvaartsvastheid van de subsidiebedragen. Tussen het moment van indiening van de dossiers op 1 december 2021 en de beslissing van de Vlaamse Regering op 24 juni 2022, zijn er zeven maanden voorbijgegaan. Er is in die relatief korte tijd een en ander veranderd op het wereldtoneel, en daaraan ontsnapt ook Vlaanderen niet.

De sterk groeiende inflatiecijfers hebben een stevige impact op de kunstenorganisaties. Vanwege de uitzonderlijke omstandigheden heeft de Vlaamse Regering beslist om de subsidiebedragen die waren geadviseerd door de commissie, meer welvaartsvast te maken. Concreet gaat het om een verhoging met 4 procent van het loonaandeel, conform het loonpercentage bepaald op de betrokken begrotingsartikelen. Dat betekent een bijkomende subsidie van 4.657.800,44 euro, die aan alle gesubsidieerde organisaties ten goede komt.

De minister-president hoopt dat hij de commissie met deze inleiding heeft weten te overtuigen van de oprechte inspanning die de Vlaamse Regering heeft geleverd ten dienste van het toekomstige kunstenlandschap. De werkingssubsidies worden vanaf 2023 serieus opgeschroefd. Dat maakt de instroom van maar liefst 42 nieuwe organisaties voor een structurele subsidiëring binnen het Kunstendecreet mogelijk en geeft ook de nodige ademruimte aan het kunstenlandschap.

Naast die structurele subsidiëring van een grote groep kunstenorganisaties vanaf 2023 blijft de mogelijkheid bestaan voor niet-structureel gesubsidieerde organisaties om aanvragen in te dienen voor kortlopende subsidies op het Kunstendecreet. De regelgeving voorziet in een koppeling tussen beide budgettaire kaders: het budget voor kortlopende subsidies vertegenwoordigt een aandeel van 12,5 procent ten opzichte van het kunstenbudget voor de kunstenorganisaties in 2023. De spreker verduidelijkt dat dit cijfer exclusief het budget voor de kunstinstellingen en de organisaties met specifieke kerntaken is. Door die 12,5 procentnorm zal het budget van de projectmiddelen eveneens gevoelig opgetrokken worden. Vanaf 2023 bedraagt het budget voor de kortlopende subsidies maar liefst 15.173.640,51 euro. Dat betekent een groei van meer dan 4 miljoen euro ten opzichte van het huidige budget.

Tot slot geeft de minister-president nog mee dat hij de adviesteksten die geleid hebben tot de beslissing van de Vlaamse Regering, ter inzage aanbiedt aan de leden van het Vlaams Parlement.

II. Bespreking

1. Beschouwingen uit de commissie

1.1. Stephanie D'Hose

Stephanie D'Hose noemt de budgetstijging met 6,5 procent een krachttoer. Het commissielid feliciteert de Vlaamse Regering en administratie met dat positieve signaal ten gunste van het kunstenveld, na jaren van besparingen en de ravage door corona, de energiecrisis door de oorlog in Oekraïne en de torenhoge inflatie met bijhorende koopkrachtdaling.

De verdeling ziet er zeer correct uit. Er is vanaf het begin beslist om de adviezen van de commissies te volgen zonder eraan te schaven. Ook het opvissen van organisaties na een negatief advies werd duidelijk beargumenteerd aan de hand van hun uniciteit en belang. Wel is Stephanie D'Hose benieuwd naar wat de 42 nieuwe organisaties zullen betekenen voor het veld. Ze heeft begrepen dat voor dat alles een feitelijke toename van het budget met ongeveer 20 miljoen euro nodig is, na de verrekening van de ex-DAC-middelen en de index in de stijging van 25 miljoen euro. Het huidige systeem is weliswaar nog niet helemaal optimaal, maar bij deze bedragen vindt Stephanie D'Hose enige euforie niet misplaatst.

In dat verband polst het lid hoe een en ander begrotingstechnisch geregeld wordt. Kan de genoemde pot voor projecten, ter waarde van ongeveer 15 miljoen euro, vanaf 2023 aangesproken worden? Klopt het dat die middelen meer dan ooit gericht worden op individuele kunstenaars?

Heeft het decretaal vastgelegde overleg met steden en gemeenten een rol gespeeld in de bijsturing? Heeft de minister-president de gesprekken als nuttig ervaren? Werkt het nieuwe systeem van beoordelen beter dan de vroegere rankings? Hoe beoordeelt de minister-president de veelbesproken beoordelingscommissies en de afwezigheid van afstemming? In dat laatste verband attendeert de spreker op het probleem van 'inteelt', ten gevolge van de beoordeling door peers, en de daarmee samenhangende – vermoede – belangenvermenging. Het lid pleit voor bezinning. De Landschapscommissie en haar nota's zijn tenslotte degelijk en zinvol.

Dan gaat de spreker in op de procedure. Organisaties hebben hun beklag gemaakt over een te stringente ruimte voor repliek, die immers beperkt bleef tot het recht-trekken van feitelijke onjuistheden. De communicatie achteraf was wel helder, wat ook werd gewaardeerd. Snelheid en transparantie zijn inderdaad essentieel in dergelijke situaties.

Ten slotte peilt de spreker naar de timing voor de beheersovereenkomsten, en naar de impact van de daling van de middelen voor Kunst in Huis.

Ze herinnert eraan dat investeringen in cultuur productief zijn en zichzelf terugbetalen, zowel economisch als maatschappelijk.

1.2. Orry Van de Wauwer

Namens de cd&v-fractie wenst *Orry Van de Wauwer* de minister-president een welgemeende proficiat. Een half jaar geleden ging deze de inspanningsverbintenis aan om extra middelen te vinden voor de toekenning van de meerjarige werkingssubsidies, die zijn regering vervolgens in een resultaatsverbintenis heeft weten om te zetten. De cd&v-fractie is tevreden dat de Vlaamse Regering een ongeziene extra investering in de kunstensector doet van ruim 26 miljoen euro, waarvan 4 miljoen euro specifiek voor projectsubsidies.

Tevreden is de fractie ook over de volgende aspecten van de regeringsbeslissing:

- alle positief geadviseerde organisaties krijgen werkingssubsidies;
- er kunnen heel wat nieuwe kunstenuorganisaties instromen, wat bewijst dat de Vlaamse kunstensector een vruchtbare humus heeft;
- de regering heeft rekening gehouden met de inflatie sinds de indiening van de aanvragen eind 2021, door een weliswaar beperkte inflatietoeslag toe te voegen aan het geadviseerde bedrag;
- het bijzonder degelijke advies van de nieuwe Landschapscommissie is gebruikt als leidraad bij de regeringsbeslissing om alle disciplines kansen te geven en tot een mooie regionale spreiding in de kunstensector te komen.

Voorts waardeert de fractie dat bepaalde negatief beoordeelde organisaties, zoals Toneelhuis, Z33, Needcompany en Huelgas Ensemble, alsnog de kans krijgen om te bewijzen dat ze een belangrijke plek verdienen in het Vlaamse kunstenland-schap.

Anderzijds roept cd&v op geen blanco cheque te geven en vervolgens zonder meer over te gaan tot de orde van de dag. In de subsidieovereenkomsten met de opge-viste organisaties moeten duidelijke afspraken komen opdat ze zich, zoals de mi-nister zelf zegt, professioneel zouden herpakken.

De spreker kan zeker begrip opbrengen voor de teleurstelling van heel wat kun-stenorganisaties die een positief advies hebben gekregen binnen budget, maar niet het gehele subsidiebedrag hebben ontvangen dat ze hebben gevraagd en verant-woord. Soms zullen ze zelfs maar evenveel krijgen als de negatief beoordeelde collega's die worden opgevist, al heeft de minister-president hun 80 procent ge-motiveerd.

De gevraagde bedragen waren weliswaar hoog maar zijn ook verklaarbaar. In de landschapsnota van de beoordelingscommissie Theater staat: "De verhogingen zijn veelal het gevolg van de doorgevoerde besparingen van de afgelopen jaren, de terechte eis voor fair pay en de toenemende professionalisering van de sector. Er wordt heel veel aan de organisaties gevraagd op heel uiteenlopende vlakken. Dit maakt dat er velerlei expertises binnen organisaties aanwezig moeten zijn waar-door zwaardere overheadstructuren ontstaan. Daarnaast wil de sector ook kunnen groeien, wat een logische dynamiek is. In vele gevallen was de gevraagde stijging dan ook gerechtvaardigd."

Cd&v heeft de indruk dat de beoordelingscommissies hun best hebben gedaan om zoveel mogelijk organisaties positief binnen hun krappe budget te plaatsen, en mogelijk iets minder kieskeurig zijn geweest bij het bepalen van het adviesbedrag voor de organisaties 'positief, buiten budget', vanuit een veronderstelling dat de Landschapscommissie en/of de regering die adviesbedragen nog zouden aanpassen.

Wat er ook van zij, het definitief toegekende bedrag vanaf 2023 zal bij veel orga-nisaties niet voldoende blijken om de huidige werking te continueren, laat staan om nieuwe plannen geheel of gedeeltelijk te realiseren. Vooral bij organisaties met een erkenning voor tien jaar zullen er nog strenge keuzes gemaakt moeten worden in functie van de onderhandelingen over hun beheersovereenkomst.

Op het einde van de rit blijven heel wat positief beoordeelde organisaties toch achter met een kater en moeten ze hun positief beoordeelde plannen aanpassen. Dit impliceert dan schrappen in producties en personeel. Zoiets is altijd zuur, ook als die organisaties hun negatief beoordeelde collega's wel gunnen dat ze nog op-gevist worden.

Een andere teleurstelling bestaat erin dat het gewijzigde Kunstendecreet en de intensieve beoordelingsronde de doelstelling uit het regeerakkoord en de visienota Kunsten niet hebben kunnen waarmaken om minder organisaties meer geld te ga-randeren, en daarmee een billijke subsidiëring. Kan de minister, met het oog op vergelijking, per organisatie een overzicht bezorgen van de subsidies die in 2022 werden uitbetaald, de aangevraagde bedragen en de toegekende subsidiebedragen?

In hun landschapsnota's verwijzen de beoordelingscommissies naar de moeilijke keuzes die ze moesten maken wegens de krappe budgettaire enveloppe die hen was toegewezen. Ze wijzen ook op het risico dat organisaties alsnog gaan shoppen in de projectenpot. In dat licht deed de beoordelingscommissie Muziektheater een concreet voorstel: "Met een ruimer financieel kader had de commissie enkele or-ganisaties die nu budgettair op de pijngrens zitten, meer ademruimte kunnen

gunnen. De kans bestaat dat zij hun tekort aan middelen zullen compenseren door projectaanvragen in te dienen waarbij ze optreden als toelagetrekker. Hierdoor dreigt ook de projectenpot te worden uitgehold. Indien er bijkomende middelen zouden worden gevonden, vraagt de beoordelingscommissie Muziektheater met aandrang dat deze middelen niet enkel terugkeren naar de Landschapscommissie, maar ook naar de sectorale commissies.” Waarom is de minister niet ingegaan op die suggestie?

Organisaties aan wie een werkingssubsidie is toegekend, moeten uiterlijk op 15 oktober 2022 een geactualiseerd beleidsplan en een geactualiseerde begroting voor de volledige beleidsperiode 2023-2027 indienen. Veel organisaties zullen hun plannen dus moeten downsizen opdat ze uitgevoerd kunnen worden met het toegewezen budget. Zal de minister bij de organisaties die negatief geadviseerd werden bij het opstellen van de subsidieovereenkomst, ook afspraken tot remediëring opnemen?

Tot slot heeft Orry Van de Wauwer nog enkele concrete vragen over de specifieke en nieuwe situatie van de organisaties die een erkenning voor tien jaar hebben gekregen. De Landschapscommissies vroegen uitdrukkelijk om, als er extra budget gevonden wordt, bij prioriteit te bekijken of de adviesbedragen voor de tienjarige erkenningen wel coherent zijn. Waarom is de minister-president Jambon niet ingegaan op dat verzoek? Wanneer, hoe en op welke basis zal hij de gesprekken voeren met hen en hun respectieve steden over de beheersovereenkomsten? Zal de minister die organisaties nog bijkomende opdrachten geven zoals bepaald in het decreet en opgenomen in het advies van de Landschapscommissie? Hoe zal dat proces zich verhouden tot het feit dat de organisaties nu al hun plannen zullen moeten herschrijven, aangezien ze niet allemaal krijgen wat ze hadden gevraagd?

De landschapsnota's van de beoordelingscommissies en de adviesnota van de Landschapscommissie bevatten interessante observaties en aanbevelingen over de staat van het kunstenlandschap in Vlaanderen. Hoe zal de minister-president daar verder mee aan de slag gaan? Welke stappen zal hij zetten om de hele beoordelingsprocedure te evalueren?

1.3. Marius Meremans

Marius Meremans wijst eerst op een primeur: voor de eerste keer honoreert een regering in haar kunstensubsidiebeslissing alle positief beoordeelde dossiers: 79,8 procent van het totaal aantal aanvragen. Het commissielid vindt dan ook een grote dankbaarheid aangewezen voor de inspanningen van de minister-president en zijn regering, die heel wat overleg hebben gepleegd met de sector. Er komt 25 miljoen euro bovenop het eerder vastgelegde bedrag van 154 miljoen euro, dat op zich al 20 miljoen euro hoger uitkwam dan de kunstenbegroting van vorig minister van Cultuur Sven Gatz.

Wat de zestien kerninstellingen betreft, herinnert Marius Meremans aan de vroegere vragen en tegenstand bij heel wat groeperingen. Ter illustratie citeert hij Wouter Hillaert in rekto:verso: “Het is een vraag die elk management en elk bestuur zich tegen december prioritair zou moeten stellen, en zelfs het veld als geheel: waar staan we voor? Voor de principiële zelfdefiniëring van onze artistieke plannen? Of voor de principiële uitlevering aan de directe medezeggenschap van het politieke bewind? Als niemand zou intekenen voor tien jaar, blijven de kerninstellingen een lege categorie.” De spreker constateert dat die oproep dan toch niet is gevolgd. Blijkbaar heeft de sector, anders dan Wouter Hillaert laat uitschijnen, de aanpak met beheersovereenkomsten en dergelijke niet als politieke inmenging begrepen.

De beschuldiging dat de regering het bedrag bewust laag zou gehouden hebben om het daarna te kunnen verhogen, komt van mensen voor wie het nooit goed genoeg is. Zeker is wel dat de sector de regeringsbeslissing gesmaakt heeft, al wil het lid niet zeggen dat daarmee alles 'hunky-dory' hoeft te zijn. Zo worden geregeld vragen gesteld bij de lectuur van dossiers door de strategische adviseurs en beoordelaars, over hun aanwezigheid bij voorstellingen en zelfs over hun artistieke inmenging in de keuze van onderwerpen en thema's. Marius Meremans begrijpt wel een zeker streven naar diversiteit, maar dat mag geen dwangbuis of exclusief criterium worden.

Daarnaast zijn er ook disciplines die zich misdeeld voelen, hoewel de huidige berekening van de enveloppes wel logisch lijkt. Het kan echter nooit kwaad om na te gaan of er iets schort. De conclusie van de spreker is alvast dat het nieuwe Kunstendecreet meer dan behoorlijk werkt, maar dat hier en daar moet gekeken worden naar wat nog beter kan. De beoordelingsprocedure is daarbij een belangrijk element. Hoe dan ook mag men de regeringsbeslissing het resultaat noemen van een geslaagde operatie, die zeker niet eenvoudig was. De regering drukt er haar appreciatie voor de cultuursector mee uit en haar besef dat die uit een zware periode komt. Verder treedt de spreker de opvatting bij dat een evaluatie aan de orde is, maar die zal inderdaad niet eenvoudig zijn in een kleine wereld waarin men elkaar kent.

Tot slot vraagt Marius Meremans nog welke terugkoppeling de minister zelf heeft gekregen van de kunstenuorganisaties. Wat zijn de volgende stappen in de evaluatie van de beoordelingsprocedure en in de beheersovereenkomsten?

1.4. Katia Segers

Ook de Vooruitfractie van *Katia Segers* maakt aan de minister haar appreciatie over voor de forse injectie, de consequente opvolging van de adviezen, de argumentatie van de afwijkingen en de keuze om de bedragen welvaartsvast te maken. Er is veel tevredenheid in de sector sinds de bekendmaking, al kregen sommigen minder dan verwacht.

Het Kunstendecreet blijkt een stabiel instrument te zijn voor zowel het beleid als voor een kwaliteitsvolle sector. Het lid kondigt wel een voorstel van resolutie aan dat mikt op enkele verbeteringen, met name aan de procedure.

Voorts erkent Katia Segers dat inderdaad nogal wat kandidaten hebben ingetekend op de mogelijkheid van een tienjarige subsidie over twee beleidsperiodes, maar de finaliteit van die categorie blijft wel onduidelijk. Wat is de meerwaarde ten opzichte van de kerninstellingen? Niet dat ze die laatste categorie wil uitbreiden, maar de vraag blijft: welk probleem lost de nieuwe categorie op? Er blijft ook veel onduidelijkheid over de functies die dergelijke instellingen moeten opnemen.

Het commissielid blijft er ook bij dat de vroegere rankings, hoe zuur ze ook uitvielen voor de eerste onder de streep, meer duidelijkheid en transparantie boden. Het nieuwe onderscheid tussen binnen en buiten budget is trouwens onnodig gebleken, aangezien de tweede groep – gelukkig – is opgevestigd. Het heeft wel vele uren discussie en maanden onzekerheid opgeleverd.

De invoering van de Landschapscommissie is een goede zaak gebleken, al was ze met vijf leden wel onderbemand voor de zware klus. Katia Segers suggereert zeven tot acht leden.

Belangrijk is ook dat de commissies voortaan weten binnen welke vork ze moeten oordelen, dus over welk richtbudget ze beschikken. Deze keer was het uiteindelijke bedrag van een andere grootteorde dan dat waarover ze uren hebben gediscussieerd.

Ook op het vlak van procedure en proces is verbetering mogelijk. Ten eerste is controle nodig op de kandidaatstelling voor de pool van experts. Men kan immers geen expert zijn in al te veel disciplines. Voorts zullen er in een kleine regio mensen onvermijdelijk betrokken zijn bij ingediende dossiers. Al doet men nog zo zijn best om onverenigbaarheden tegen te gaan, er blijven nu eenmaal strategische consequenties. Daar moet verder over nagedacht worden. Zelf schuift Katia Segers de oplossing naar voren om een beroep te doen op internationale expertise.

Voorts vraagt de spreker om de commissies al vanaf het begin van een beleidsperiode aan te stellen, zodat ze van meet af aan prospectie en werkbezoeken kunnen doen, en daarvoor vergoed worden. Op die manier zal het oordeel over meer kunnen gaan dan alleen het ingediende dossier.

Essentieel voor de gelijkberechtiging is de stroomlijning van procedure en beoordelingsproces, met name afstemming bij verdubbeling van commissies, zoals deze keer vanwege de werklast het geval was voor muziektheater en multidisciplinaire kunsten. Een gevolg is dat in de voorliggende beslissing sommige organisaties minder hebben gekregen dan ze hadden gevraagd, terwijl andere in andere commissies wel het volledige aanvraagbedrag hebben toegekend gekregen.

Op het vlak van adviezen en proces is nog meer transparantie mogelijk. Na hun repliek op het preadvies hebben organisaties geen zicht meer gekregen op de totstandkoming van het definitieve advies. Die maanden moeten zeer frustrerend zijn geweest voor wie 'positief, buiten budget' of negatief was bevonden. Ook de beperking van de repliek zelf – vormelijk tot 4000 woorden en inhoudelijk tot de rechtzetting van feitelijke onjuistheden – wil Katia Segers opgeheven zien. Ze pleit om ook een tegenargumentatie te accepteren.

1.5. Filip Brusselmans

Filip Brusselmans citeert kabinetschef Joachim Pohlmann van de minister-president over de al te grote afhankelijkheid van de kunstensector van subsidies. Die visie staat dan wel in schril contrast met de voorliggende beslissing. Door het opvissen van organisaties zonder positief advies binnen budget, legt de regering het oordeel van de commissie naast zich neer. Met een forse injectie van 25 miljoen euro verast ze vriend en vijand, en dat in tijden waarin een dergelijke verhoging wrang aanvoelt. De minister-president speelt blijkbaar liever sinterklaas dan zijn eigen besparingsbeleid uit te voeren, besluit de spreker, die zich daarbij afvraagt waartoe die adviescommissies dan eigenlijk nog dienen. Men moet zich maar eens voorstellen dat de Federale Regering een dergelijke modus operandi had gehanteerd.

Vervolgens wijst het commissielid op de gangbare kritiek op de samenstelling van die commissies, die gewag maakt van vooringenomenheid, partijdigheid en verborgen agenda's. Wat is er, op de extra vorming voor de voorzitters na, sindsdien ten goede veranderd? Zijn er duidelijke draaiboeken en worden ze gevolgd? In hoeverre is er nog sprake van een sterk kwantitatieve en objectiverende aanpak? Wat de selectiemethode betreft, is al jaren een strategisch kat-en-muisspel aan de gang tussen budgettaire beperkingen en de wens van de commissies om zoveel mogelijk kandidaten te selecteren. Daartegenover zou de minister-president een objectieve rangorde moeten plaatsen, waarin hij een streep kan aanbrengen tot waar de middelen reiken.

Wat de beroepsmogelijkheid betreft, vermeldt ook Filip Brusselmans de strikte regels qua tekstlengte, naast het feit dat men in beroep moet gaan bij de instantie die ook het eerste oordeel heeft geveld. Hoe dan ook is inmiddels door de beslissing van de regering duidelijk gemaakt dat de politiek wel degelijk de primauteit houdt en dat de commissies niet meer zijn dan een façade. De recente beslissing toont eens te meer aan hoe de soep nooit zo heet wordt gegeten als ze wordt opgediend.

Dat Toneelhuis uiteindelijk de dans zou ontspringen, was voorspelbaar, net zoals de volgende roep om bijkomende subsidies, die niet lang op zich zal laten wachten.

Filip Brusselmans attendeert erop dat tussen de faciliterende overheid en de gesubsidieerde kunstensector ook nog de burger staat, die meestal nauwelijks geïnteresseerd is in avant-garde of experiment, maar wel de centen mag ophoesten, terwijl hij het moeilijker dan ooit heeft om de eindjes aan elkaar te knopen. Op het vlak van wereldvreemdheid spant deze commissie wel de kroon. De voorliggende beslissing valt niet aan de gewone man uit te leggen. Volgens de spreker wordt het meer dan tijd om fundamentele vragen te stellen bij het subsidiebeleid van de Vlaamse Regering op het vlak van cultuur, maar ook breder. In de plaats van zich af te vragen wat Vlaanderen op dat vlak nodig heeft in de toekomst, beperken nogal wat mensen zich tot een smeekbede om meer poen, want daar is het hen om te doen.

1.6. Karin Brouwers

Karin Brouwers gaat in op de beoordelingen zelf. Allicht is het nog te vroeg voor een definitieve evaluatie. In afwachting is bekend dat oKo een bevraging organiseert onder zijn leden en dat ook de administratie haar eigen evaluatie zal maken. Het lid pleit om alvast daarop te wachten, al mag dat ook weer niet te lang duren. Ze ziet wel iets in het voorstel om de commissies sneller samen te stellen.

De cd&v-fractie dankt alle beoordelaars voor hun inspanningen tijdens de voorbije ronde. Het is goed dat de Vlaamse Regering hun adviezen gevolgd heeft. Dat neemt uiteraard niet weg dat ook nu, zoals na elke subsidieronde, de beoordelingsprocedure samen met de sector moet geëvalueerd en verfijnd worden. Zonder voorafname wil Karin Brouwers toch al een aantal denksporen suggereren.

Het eerste wordt gevormd door een procedure zoals bij het SCW-decreet, waarbij er gewerkt wordt met een visitatieronde halfweg de beleidsperiode, remediëringstrajecten en subsidievorken voor stijgers en dalers. Die lijkt een betere methodiek dan het 'alles of niets' van nu, waarbij men uiteindelijk dan toch de negatief beoordeelde organisaties opvist omdat ze 'too big to fail' zijn.

Het tweede is dat het principe 'iedereen kan zetelen' bij het aanmeldplatform KIOSK voor leden van de beoordelingscommissies, zijn grenzen heeft bereikt. Met zelfverklaarde experts ondergraaft men immers de geloofwaardigheid van de peer-reviewmethodiek. De cd&v-fractie blijft de beoordeling door gelijken verdedigen, maar zoiets is alleen mogelijk indien de hele sector bereid is om de beste mensen met de grootste expertise vrij te stellen om te investeren in dat tijdsintensieve beoordelingsproces. De overheid moet zorgen dat het beoordelingsproces van het zakelijke deel door de administratie foutloos verloopt.

Wellicht zal men minder rigide moeten zijn in het aantal onverenigbaarheden: niet op dossierniveau maar op het niveau van de samenstelling van de beoordelingscommissies. Vlaanderen is immers te klein om na enkele beleidsperiodes alle opgedane expertise te vervangen en de commissies te beperken tot minder dan tien leden. Misschien is het beter om met een ruimere beoordelingscommissie te werken, zodat de debatten tussen subjectieve meningen kunnen leiden tot een gebalanceerd, onderbouwd en geobjectiveerd eindoordeel. Ook op het aantrekken van internationale expertise – zeker bij de beoordeling van de kunstinstellingen – moet meer ingezet worden, wat natuurlijk middelen zal vergen.

1.7. Elisabeth Meuleman

De Groenfractie van *Elisabeth Meuleman* was opgelucht bij het bericht dat een extra budget zou worden vrijgemaakt voor de cultuursector. De cultuurwerkers in

de gesubsidieerde sector zijn immers niet die met de hoogste lonen. Ook zij hebben toch recht op fair pay. De jongste maanden hebben de instellingen wakker gelegen van ongerustheid na een negatief advies of een positief advies buiten budget, met het vooruitzicht om te moeten snoeien in de werking of zelfs helemaal te moeten stoppen.

De spreker blijft er wel bij dat het politieke spel slim maar cynisch gespeeld is. Een instelling als Toneelhuis springt daardoor immers een gat in de lucht voor een subsidie die op de keper beschouwd lager is dan in de vorige periode, nadat ze eerst had vernomen helemaal niets meer te krijgen. De minister-president heeft de commissies eerst de boeman doen spelen door hen een vrij laag budget te laten verdelen, terwijl hijzelf achteraf sinterklaas speelt.

Uiteindelijk heeft dan toch weer de politiek beslist, stelt Elisabeth Meuleman vast, wat vragen oproept over de rol van de commissies. Ook zij suggereert dat het beter was geweest om het beschikbare budget op voorhand bekend te maken, wat veel onrust en zorgen had voorkomen.

Verder sluit ze zich aan bij de vragen over de misschien al te strenge samenstelling van de commissies, de betrokkenheid en kennis van zaken van de leden, en de noodzaak van plaatsbezoek. Hoe ziet de minister-president dit alles?

Net als anderen wijst Elisabeth Meuleman op het bestaan van verschillende interpretaties van het decreet door de verdubbelde commissies. Sommige daarvan legden de nadruk op excelleren, waardoor elementen als participatie of ontwikkeling minder aandacht hebben gekregen. Is daar voldoende afstemming over geweest?

De spreker blijft erbij dat de uitgestelde bekendmaking van het budget tot onnodige speculatie heeft geleid. Moet men toch niet veeleer voor een ranking gaan?

Deelt de minister de analyse over strategische keuzes, zoals de negatieve beoordeling van een instelling die toch 'too big to fail' is?

Is niet nog meer transparantie nodig over de adviezen dan een inzage bij de parlementsvoorzitter?

Heeft de minister-president geen signalen ontvangen dat de hoorzittingen en de replieken te beperkend waren?

Vindt hij het goed dat grote huizen in dezelfde pot terechtkomen als gezelschappen?

Hoe ziet hij de begeleiding van de negatief beoordeelde instellingen bij hun werkpunten?

2. Antwoordenronde

2.1. Minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* waardeert de vele lovende woorden. Dat geldt a fortiori voor die van de oppositie, en met name van Katia Segers.

Voor de opmerkingen over de procedure en de samenstelling van de commissies, verwijst de minister naar de evaluatie, waaraan de administratie al begonnen is. Die vergt tijd, maar de spreker staat open voor bijsturing waar nodig, waarbij hij consensus en objectiviteit bepleit.

De minister-president spreekt pertinent tegen dat hij het bijkomende budget al van tevoren kende en het bewust achter de hand heeft gehouden. Hij was tevreden dat hij Cultuur buiten de vorige besparingsronde had weten te houden, wat op zich al niet evident was. Het feit dat de oefening al uitgevoerd was, heeft het juist gemakkelijker gemaakt om binnen de regering een draagvlak voor budgetverhoging te creëren, zeker voor de instellingen die positief beoordeeld waren, maar buiten budget. Negatief beoordeelde organisaties zijn opgevist om het landschap zo compleet mogelijk te houden, nadat eerder de Landschapscommissie al correcties had aangebracht. Jan Jambon betwijfelt of Toneelhuis of Z33 met een initieel hoger budget een andere beoordeling zouden gekregen hebben. De keuze tussen positief en negatief heeft immers niets met de budgettaire enveloppe te maken. De meerderheidspartijen zijn vervolgens met de adviezen in de hand rond de tafel gaan zitten.

Voorts verzekert de spreker dat het bijkomende budget niet afhankelijk is van verdere begrotingsbesprekingen, maar verworven is in een akkoord tussen de meerderheidspartijen. Een dergelijke voorafname is een manco maar verkieslijk boven de organisaties nog langer laten wachten.

De middelen voor projecten zijn inderdaad beschikbaar met ingang van 2023, bevestigt de minister. Het zijn echter niet alleen individuele kunstenaars die projecten kunnen indienen, maar ook organisaties die niet gesubsidieerd zijn.

Wat de invloed van de gesprekken met steden en gemeenten betreft, antwoordt hij dat hij al vooraf had aangevoeld dat bijvoorbeeld voor Toneelhuis en Z33 iets moest gedaan worden. Zonder die gesprekken zou het eindoordeel dan ook niet wezenlijk anders zijn geweest, maar hooguit hier en daar een ander detail hebben bevat.

Verder denkt de minister-president dat de organisaties bij rankings even lang in spanning hadden gezeten als bij de huidige drie categorieën. Er zijn immers altijd mensen die op de grens zitten van het initiële budget. Als minister van Cultuur heeft het bestaan van de categorie 'positief, maar buiten budget' Jan Jambon wel geholpen op een manier die bij een ranking moeilijker zou zijn geweest. Anderzijds staat hij open voor een gedachtewisseling daarover.

Hij onderstreept wel dat het uiteindelijke eindoordeel door de politiek, eigen is aan de democratie. Wat de experts doen, is adviseren. De minister wil noch een systeem waarin men alles overlaat aan de commissie, noch een waarin de politiek beslist zonder het veld te horen. Naar zijn mening moet het hybride zijn.

Hij vult nog aan dat de politiek slechts accenten heeft gelegd voor 20 tot 25 miljoen euro, waarvan dan nog meer dan 10 miljoen euro al positief was beoordeeld, op een totaal van 178 miljoen euro. De bewering dat de politici zich een enorme vrijheid hebben gepermitteerd, is absoluut onterecht.

Verder erkent hij dat de tijd en de ruimte voor repliek redelijk beperkt waren, wat anderzijds niet heeft verhinderd dat nog heel wat feitelijke onjuistheden rechtgezet zijn tijdens de repliekronde.

De beheersovereenkomsten met de kunst- en kerninstellingen moeten voor het einde van het jaar rond zijn en vormen dus werk voor het najaar. De opgeviste organisaties moeten – net als de andere – beleidsplannen opstellen, die zeer aandachtig zullen bekeken worden met het oog op verbetering.

Het extra budget voor de negatief beoordeelde organisaties is niet eerst teruggekeerd naar de beoordelingscommissie om de procedure niet nog een keer te

verlengen. In dat verband onderstreept de spreker nogmaals dat het eindoordeel aan de politiek toekomt, zij het in volle respect voor het werk van de commissies.

Bij de organisaties die voor meer dan één beleidsperiode erkend zijn, ligt alleen de erkenning voor tien jaar vast. Het subsidiebedrag ligt niet vast. Het kan aangepast worden, maar de erkenning zelf wordt, net zoals bij de kunstinstellingen, niet in vraag gesteld.

Verder verzekert de minister-president de commissie dat het kunstenveld wel degelijk heeft teruggekoppeld, in de vorm van talloze sms'en en mails, en dan niet alleen van misnoegden zoals in vroegere rondes. Hij heeft integendeel veel tevreden aan de lijn gehad.

Dat 22 organisaties zich kandidaat hebben gesteld voor het statuut van kerninstelling, toont aan dat het statuut een meerwaarde heeft. Heel wat spelers hadden ook zelf zekerheid gevraagd voor een wat langere periode. Blijkbaar komt het statuut aan een behoefte tegemoet.

Voorts heeft Jan Jambon geen probleem met de snelle bekendmaking van de adviezen, naar analogie met die van de preadviezen. Bij de opmerkingen over procedure en proces, zoals het aantal leden van de Landschapscommissie, verwijst hij naar de evaluatie.

Op de opmerkingen van Filip Brusselmans repliceert de minister dat hij veel respect heeft voor afwijkende meningen, maar niet voor inherent tegenstrijdige. Wil het commissielid subsidies voor de culturele sector of niet? Zo ja, hoe zou hij het dan aan de dag leggen? Aangezien het Vlaams Belang nooit met een constructief voorstel afkomt, heeft de minister-president daar het raden naar. Zijn regering verleent subsidies aan organisaties die het verdienen. Daarvoor is het hele systeem ontwikkeld. Die organisaties hoeven zijn politieke mening niet te verkondigen. Jan Jambon hoedt zich voor een cultuurpolitiek die zo iets als criterium zou nemen. Het is trouwens net om die reden dat Vlaams-nationalisten vroeger vaak uit de boot zijn gevallen.

De minister herinnert er voorts aan dat de commissies niet om het even wat hebben mogen doen om tot hun adviezen te komen. Er was immers een draaiboek, al moet dat inderdaad herbekeken worden na deze ronde. Misschien was het onvolledig en moet het explicieter, maar er was alvast de intentie tot een voor iedereen gelijk kader.

Tegenover de opmerking dat de burger de centen moet ophoesten, plaatst de minister-president de vaststelling dat elk jaar honderdduizenden Vlamingen cultuur beleven. Er gaat nu inderdaad meer geld naar die sector, maar dat is ook het geval voor bijvoorbeeld de zorg, de isolatie van woningen, kinderopvang en onderwijs. Sinds corona eens te meer heeft aangetoond hoe belangrijk cultuur wel is, staat de minister daar voor 100 procent achter. Hij daagt Filip Brusselmans uit om wereldkundig te maken wie hij dan niet langer zou subsidiëren.

Dat het alleen over centen zou gaan, is evenzeer onwaar. De Landschapscommissie had het over de hiaten, de regering over de verdeling tussen regio's en kunstvormen. De vraag was wat Vlaanderen nodig heeft om zijn kunstinstellingen te laten schitteren. En ja, daar staan ook centen tegenover, want koken kost geld.

Tot slot stelt de minister-president dat 20 miljoen euro op een totaal budget van 178 miljoen euro geen gevolg is van manipulatie, maar van een correctie. Hij had niets in zijn mouw zitten, al geeft hij wel toe dat het voor een minister van Cultuur die ook minister-president is, iets gemakkelijker is om te appelleren aan de goede wil van zijn collega's.

2.2. Aanvullende vragen en antwoorden

Elisabeth Meuleman herhaalt dat haar fractie de inspanning apprecieert. Het is inderdaad geen klein bedrag in budgettair moeilijke tijden. Met het oog op een zo fair mogelijke toekenning moet de procedure wel herbekeken worden. De organisaties hebben niet altijd het gevoel dat ze aan de commissie ten volle kunnen zeggen wat ze doen, dat alle kennis daar aanwezig is of dat er bezoeken zijn geweest. Na de advisering volgden twee maanden van spanning, waarin lobbywerk heeft plaatsgevonden. In de uiteindelijke beslissing blijken immers organisaties met een positieve beoordeling buiten budget aan te kijken tegen besparingen, terwijl opgeviste met een negatieve beoordeling wel 80 procent van hun werkings-subsidie behouden. Het lid bespeurt daarin enige willekeur en pleit voor meer objectivering.

Kan de minister tot slot bevestigen dat het bijkomende budget buiten Cultuur zal gevonden worden? Of bestaat de kans dat men in de begrotingsbesprekingen beslist dat de middelen van elders binnen Cultuur moeten komen?

Stephanie D'Hose veronderstelt dat weeffouten in de procedure kunnen bekeken worden en constateert de openheid van de minister-president daarvoor. Zijzelf is er alvast van overtuigd dat tijdens deze ronde geen willekeur heeft gespeeld. Het lobbywerk van de organisaties ervaart ze als positief. Zo leert men ze kennen, wat ogen doet opengaan.

Het hybride systeem heeft perfect gewerkt: de beoordeling verliep objectief, de Landschapscommissie verrichtte topwerk en de politiek heeft in haar beslissing rekening gehouden met allebei.

Tot slot getuigt *Stephanie D'Hose* vanuit haar eigen ervaring dat de bijkomende middelen niet vooraf bekend waren.

Marius Meremans laat weten dat bij de N-VA de deur altijd openstaat voor eender wie met een dossier. Niemand heeft gezegd dat hij moest gered worden. Er is wel gevraagd om te luisteren. Het is echter belangrijk dat kan bijgestuurd worden waar nodig. Daarom moeten politici ook op het terrein komen en voorstellingen bijwonen.

Ter attentie van *Filip Brusselmans* merkt *Marius Meremans* op dat bijvoorbeeld het Vlaamse jeugdtheater en de polyfone muziek deel uitmaken van de Vlaamse identiteit. Hij is tevreden dat vertrouwen wordt gegeven aan de sector, met dien verstande dat men rekening moet blijven houden met de beheersbaarheid, die dan ook door de commissie in het oog moet worden gehouden. Hij wijst erop dat ook deze commissie een taak heeft ten aanzien van het publiek, voor wie cultuur niet altijd op de eerste plaats komt.

Filip Brusselmans ziet zichzelf in de eerste plaats als volksvertegenwoordiger, en niet als ambassadeur van welke lobbygroep ook. Voorts heeft hij niet gezegd dat hij enig cultuurhuis voortaan niet meer zou subsidiëren. Het zijn de adviescommissies die negatieve adviezen hebben gegeven. Het commissielid heeft alleen willen zeggen dat men daar misschien rekening mee moet houden, ook al erkent hij de primauteit van de politiek. Maar een paar dingen rechtzetten is iets anders dan ettelijke adviezen naast zich neerleggen, zoals de minister-president structureel heeft gedaan. Op die manier zijn dergelijke commissies niet meer dan windowdressing.

Daarnaast worden de middelen van de Vlaamse overheid slecht beheerd, leidt *Filip Brusselmans* af uit het feit dat de minister-president vooralsnog niet weet waar hij het toegezegde geld vandaan zal halen. Zoiets begrijpen de mensen niet.

Minister-president *Jan Jambon* heeft Filip Brusselmans tegelijk koud en warm horen blazen. De minister weerlegt dat hij negatieve adviezen naast zich neer zou leggen. Van de 66 negatief geadviseerde aanvragen heeft hij er maar negen opgevoerd, waarbij hij zijn eerdere argumentatie daarvoor herhaalt. Daarnaast werd het werk van de commissies ook versterkt door de positieve adviezen buiten budget te honoreren.

Het klopt tot slot dat de opstelling van de begroting voor 2023 nog van start moet gaan. De meerderheidspartijen zijn het eens over het bijkomende budget voor de uitvoering van het Kunstendecreet. Ze hebben de minister-president geen enkel engagement gevraagd om die middelen binnen het cultuurbudget te vinden. Maar aangezien de begrotingsopmaak nog moet beginnen, kan de minister op dit moment ook weer niet garanderen dat daarin niets moet worden geregeld binnen Cultuur. Hij herinnert er wel aan dat hij er vorige keer in geslaagd is dat domein buiten de besparing te houden.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Manuela VAN WERDE
Karin BROUWERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BO	begrotingsopmaak
DAC	derde arbeidscircuit
KIOSK	Integraal Opvolgsysteem Kunsten
KVS	Koninklijke Vlaamse Schouwburg
NTGENT	Nederland Toneel Gent
oKo	Overleg Kunstenorganisaties
SCW	sociaal-cultureel werk
STUK	STUK Kunstencentrum (in Leuven)
VAi	Vlaams Architectuurinstituut
VI.BE	steunpunt voor de muzieksector